

Høringsuttalelse til forslag om nytt finansieringssystem for ikke-kommunale barnehager i en rammefinansiert sektor.

Familiebarnehager må sikres et høyt uttak av utbytte

Dere skriver i høringsnotatet at det er funnet at familiebarnehager er rimeligere i drift enn ordinære barnehager. I den forbindelse vil jeg få gjøre dere oppmerksomme på at kostnadene som blir innrapportert ikke synliggjør de faktiske kostnadene. Årsaken er at det er vanskelig å godtgjøre for faktisk merforbruk av strøm, vann, renholdsmidler, slitasje og lignende på boligen. Videre bruker de fleste familiebarnehager utstyr og leker som de allerede har i hjemmet. De får følgelig ikke regnskapsført alt dette, til tross for at produktene blir både raskere slitt og ødelagt enn om de ikke hadde barnehagedrift og således innebærer et verditap. Det er jo bare nyinnkjøp som de har kvittering på og som blir innrapportert. Videre utfører vanligvis eier av familiebarnehagen nesten alt av renhold, vaktmesteroppgaver, måking, vedlikehold, administrasjonsarbeid og regnskapsføring selv, uten at det blir ført tilsvarende tillegg i stillingsprosent.

På bakgrunn av dette mener jeg det er rett og rimelig at eier av familiebarnehager sikres rett og mulighet til et høyt uttak som en form for kompensasjon for de kostnadene det er å drive barnehagen men som ikke blir bokført noe sted. Videre må muligheten til uttak være høyt nok til at det gir motivasjon til å fortsette driften. Det er jo en realitet at mange familiebarnehager har kort levetid, noe som blant annet har sin årsak i den ekstra belastningen det er å drive en offentlig institusjon i eget hjem, den lange arbeidstiden (for noen fra 07:00-17:00, uten reelle pauser, og i tillegg kontorarbeid/vaktmesteroppgaver på kveldstid), at man er alene som voksen det meste av tiden på jobb og at det økonomiske grunnlaget er veldig usikkert ettersom inntekten varierer avhengig av hvor mange, alderen og plasstørrelsen til de barna som tar imot plass.

Når dere har funnet at familiebarnehager er relativt rimelige i drift, burde dere legge inn mer innsats i det å kvalitetssikre tilbudet og finne ordninger og tilskudd som er med på opprettholde tilbudet. Blant annet burde det være obligatorisk kurs for eier/assistent før oppstart og helst også jevnlig oppfølging/kurs det første året. Det må også legges til rette ordninger som muliggjør at deler av den pedagogiske veiledningen kan foregå uten barn tilstede. Det kan være mye å vinne på å gjøre det enklere å få drive dobbel gruppe i et og samme hjem.

For å hindre at eiere av barnehager (alle barnehageformer) lar være å gå til innkjøp av materiell, leker og lekestativ eller til å ansette kvalifisert personell og vikarer til fordel for høyere utbytte, burde en del av tilskuddet være øremerket til dekning av utgifter.

Endring i innrapportering av antall barn og alder

Når det gjelder innrapporteringen av barn og alder i barnehagen, så kan jeg bare uttale meg på vegne av familiebarnehager. Av egen erfaring så har innrapporteringssystemet en stor svakhet overfor så små barnehager som familiebarnehagen er. De fleste familiebarnehager har relativt sett en større gjennomtrekk av barn enn de fleste andre barnehageformer. Mange foreldre takker ja til plass i familiebarnehagen som en midlertidig ordning inntil de får overflytting til en annen barnehageform.

Hvis det i desember går et barn i familiebarnehagen som fyller/har fylt tre år men som slutter til nyttår eller senere, blir barnehagen i hele det neste kalenderåret tildelt et tilskudd som tilsvarer sats

for et barn over tre år (lavere tilskudd) selv om det er et barn under tre år som går inn i den ledige plassen. Vanligvis er det et barn på 0 år eller akkurat fylte 1 år som rekrutteres inn i familiebarnehagen. Følgen blir en redusert årsinntekt på ca 50 000 kroner for eier.

Hvis familiebarnehagen tar imot barn fra 0-6 år og plassene er fylt opp med to små (under 3 år) og tre store (over 3 år) barn, har det veldig stor konsekvens om kun *ett* barn i alderen over tre år slutter. Det er vanskelig å finne andre store barn som ønsker å ta imot plassen (det er stort sett foreldre til de yngste barna som takker ja til plass i familiebarnehagene) og etter reglene har ikke familiebarnehagen lov til å ta inn et lite barn i den ledige plassen ettersom flertallet av barna da blir under tre år. Likevel må barnehagen etter reglene innrapportere at det store barnet sluttet og følgen blir redusert årsinntekt på ca 80 000 kroner (pga redusert tilskudd og foreldrebetaling).

Det blir tilsvarende ved endring av plassstørrelse i løpet av året. Oftest er det de yngste barna som rekrutteres til familiebarnehagene og flere av foreldrene ønsker gjerne en redusert plass til å begynne med. For å ta inn barnet i plassen, må eier imøtekomme ønsket om redusert plass på grunn av få barn på søkerlista og tilskuddet for året etter blir beregnet ut fra plassstørrelsen i desember. Blir plassstørrelsen økt i løpet av det påfølgende kalenderåret, gis det etter reglene ikke grunnlag for innrapportering og endret tilskudd. Dette blir urettmessig ettersom det er vesentlig oftere at foreldrene ønsker en redusert plass først for så å utvide til full plass, enn at de tar imot full plass og så ønsker å redusere den.

For å skape størst mulig forutsigbarhet for eieren, og følgelig også et ønske om å opprettholde driften av familiebarnehagen, burde familiebarnehager motta et fast tilskudd uavhengig av alder på barna og plassstørrelse. Det aller beste, og enkleste for alle parter, vil nok være om familiebarnehagene får et fast tilskudd til drift uavhengig av antall plasser de får fylt opp men begrenset av hvor mange plasser de har godkjent for og antall barn de forplikter seg til å ta imot. For å unngå at det blir opprettet flere familiebarnehager uten at det er tilstrekkelig behov for plassene, kan dette reguleres ved at kommunen kan nekte nye familiebarnehager å starte opp hvis barnehagedekningen er nådd i kommunen. Dette vil kunne bidra til at familiebarnehagene som er i drift, blir mer varige og kvalitativt bedre. Det vil igjen være en trygghetsfaktor for foreldrene og flere vil antagelig da vurdere å søke plass og også ønske å beholde plassen i en familiebarnehage.

Oppsummering:

Familiebarnehager har høyere kostnader og verditap enn hva som kommer frem av innrapporteringene. Dette må det tas høyde for om det blir vedtatt en grense for hvor høyt utbytte som kan tas ut av eier eller om det blir særskilte satser for tilskuddene til familiebarnehager.

For å hindre at eiere av barnehager (alle barnehageformer) lar være å gå til innkjøp av materiell, leker og lekestativ eller til å ansette kvalifisert personell og vikarer til fordel for høyere utbytte til eier, burde en del av tilskuddet være øremerket til dekning av utgifter.

Innrapporteringsordningen i dag har for familiebarnehager en stor svakhet. En plassendring får vesentlig utfall for barnehageeierens årlige inntekt uten at det gis grunnlag for endring av tilskuddet etter dagens regler og praktiseringen av disse. Familiebarnehager burde derfor motta et fast tilskudd uavhengig av alder på barna og plassstørrelse. Det enkleste for alle og mest forutsigbare for eieren, vil være om familiebarnehagene får et fast tilskudd til drift uavhengig av antall plasser de får fylt opp, men begrenset av hvor mange plasser de er godkjent for og antall barn de forplikter seg til å ta imot.